

* ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่ม ไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

จिरวงค์ ยศปัญญา^{1*} จารุวรรณ นาทัน²

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹Corresponding author e-mail: jirawong25350@gmail.com Tel. 0932457244

²Corresponding author e-mail: jaruwan.nat@psru.ac.th Tel. 0811790198

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรในการศึกษา คือ สถานศึกษากลุ่มไตรมิตร จำนวน 19 แห่ง โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมจำนวนทั้งสิ้น 57 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็น มาตราประมาณค่า 5 ระดับ ในรูปแบบตอบสนองคู่ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.968 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI modified) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .092 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การคัดกรองนักเรียน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; การบริหารสถานศึกษา; ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ;
สถานศึกษากลุ่มไตรมิตร

* Received: 2025-10-21, Revised: 2025-11-16, Accepted: 2025-11-27

Needs Assessment for Administrators Student Care and Support System of Schools Trimit Group Under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1

Jirawong Yospanya^{1*} Jaruwat Natun²

Master of Education Program in Educational Administration, Pibulsongkram Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: jirawong25350@gmail.com Tel. 0932457244

Lecturer of Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

e-mail: jaruwat.nat@psru.ac.th Tel. 0811790198

ABSTRACT

The objective of this research is the essential needs for Administrators Student Care and Support System of Schools Trimit Group Under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. The population and sample of this study consisted of 19 schools in the Trimit Group. The key informants included school administrators, heads of student support systems, and Grade 6 homeroom teachers, totaling 57 participants. A purposive sampling method was employed. The research instrument was a 5-level Likert scale questionnaire, dual-response format type. The content validity (IOC) of the questionnaire ranged between 0.80 -1.00, and the overall reliability was 0.968. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and a modified priority needs index (PNI modified). The results revealed that the priority needs index for needs for Administrators Student Care and Support System of Schools Trimit Group Under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 was overall at .092. When analyzed by specific aspects, " the area of student screening " was identified as the highest priority, followed by " Prevention and Intervention." The aspect with the lowest average score was " individual student recognition."

Keywords: Needs Assessment; School Administration; Student Care and Support System ; Schools Trimit Group

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพบุคคล โดยกระบวนการจัดการศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ความสามารถในการเรียนรู้ สไตล์การเรียนรู้ และความสนใจที่หลากหลาย เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม การสนับสนุนการเรียนรู้ที่แตกต่างกันจะช่วยสร้างสรรค์ และพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพส่งผลให้เกิดบุคคลที่มีความสามารถและมีคุณภาพในสังคม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 4) หมวด 1 (มาตรา 6) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) การพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา ความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมอันพึงประสงค์ ถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน การจัดการศึกษาไม่เพียงมุ่งเน้น การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาและการให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีหน้าที่สำคัญในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นบุคคลที่มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในด้านความถนัด ความสนใจ และพื้นฐานทางการเรียนรู้ ซึ่งมีความหลากหลายตามบริบทของแต่ละบุคคล การบริหารจัดการชั้นเรียนจึงเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องอาศัยระบบสนับสนุนที่มีโครงสร้างชัดเจน โดยเฉพาะการนำ “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน” มาใช้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการ การป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนการให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและต่อเนื่องตามธรรมชาติแห่งการเรียนรู้ของแต่ละช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาในสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเป็นบุคคลยุคใหม่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และเป็นกลไกการบริหารจัดการที่ดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนและมีแบบแผน โดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้อาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนเกิดประสิทธิผลสูงสุด (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2551)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีนโยบายพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา) ไว้ดังนี้ 1) พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อความปลอดภัยในสถานศึกษา 2) ส่งเสริมสนับสนุนดำเนินการส่งเสริมความปลอดภัยนักเรียน 3) ขับเคลื่อนนโยบายแก้ไขปัญหาเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาและเด็กออกกลางคันให้เข้าสู่ระบบการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จึงกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลืออย่างจริงจังมีความต่อเนื่อง และมีรูปแบบกระบวนการที่หลากหลายที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหานักเรียนที่มีแนวโน้มเสี่ยงออกกลางคันให้ได้รับการดูแลช่วยเหลือและกลับเข้ามาเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับได้

อย่างเป็นรูปธรรมได้ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของสถานศึกษาในปัจจุบันยังคงเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2566)

จากผลรายงานผลการดำเนินงาน ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า มีนักเรียนหลายรายที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรม และครอบครัว โดยทุกกรณีสถานศึกษาได้เข้าดำเนินการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม โดยการมอบทุนการศึกษาและติดตามดูแลนักเรียนที่อยู่ในภาวะยากลำบากหรือขาดการดูแลจากผู้ปกครอง การประสานงานกับนักจิตวิทยาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ทำร้ายตัวเองหรือก้าวร้าว การเยี่ยมบ้านเพื่อแก้ไขช่วยเหลือกรณีเด็กไม่มาเรียน เนื่องจากปัญหาครอบครัวหรือการเดินทาง การประสานหน่วยงานส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือในกรณีผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยังประสบปัญหาควรมีการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือที่มีความเข้มแข็งและเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในสังคม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2567)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อจะได้ทราบความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนให้มีพัฒนาการรอบด้าน สามารถปรับตัว แก้ไขปัญหา พัฒนาศักยภาพของตนเอง รวมทั้งอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรในการศึกษา คือ สถานศึกษากลุ่มไตรมิตร จำนวน 19 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2567, ออนไลน์) โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมจำนวนทั้งสิ้น 57 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากขอข่ายการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบไปด้วย 5 ด้าน มีจำนวน 43 ข้อคำถาม แบบสอบถามมีรูปแบบของคำถามเป็นแบบการตอบสนองคู่ (Dual Responses Format) ให้

ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นในส่วนของสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูล 2 ตอน คือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 2) แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 2 คำตอบ (Two-Answer) โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้ คำถามทุกข้อ ตอบ 2 สภาพ คือ สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น แบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารฯ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารฯ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารฯ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารฯ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อจัดทำร่างเครื่องมือแบบสอบถามให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและขอบเขตการวิจัย
2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ด้านโครงสร้างเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และความครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ต้องการศึกษา
3. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาข้อความในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาที่ได้ศึกษาที่ได้กำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์เฉพาะ
4. นำแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of item Objective Congruence : IOC) ผลการตรวจสอบพบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาทุกข้อ
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ (รายละเอียดอยู่ภาคผนวก)
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มบุคคลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.968

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสถานศึกษากลุ่มไตรมิตร เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามโดยการส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ใช้รูปแบบออนไลน์ทางแอปพลิเคชัน (Google Forms) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มผู้ได้รับการ

ประเมินจำนวน 57 ฉบับ และได้คืนมา 57 ฉบับ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 19 ฉบับ ครูหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 19 ฉบับ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 19 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว นำข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าสถิติ แล้วดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยครั้งต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา กลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNImodified) แล้วนำมาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อยและนำเสนอผลการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา กลุ่มไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพที่เป็นจริง (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)			PNI modified (I-D) / D	ลำดับ
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	4.307	.462	มาก	4.613	.343	มากที่สุด	.088	5
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน						มากที่สุด		
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.283	.442	มาก	4.634	.373	มากที่สุด	.095	1
4. ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา	4.372	.460	มาก	4.705	.355	มากที่สุด	.093	3
5. ด้านการส่งต่อ						มากที่สุด		
	4.310	.443	มาก	4.653	.350		.094	2
	4.284	.419	มาก	4.632	.349		.092	4
รวม	4.307	.417	มาก	4.639	.314	มากที่สุด	.092	

สภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา กลุ่มไตรมิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

สภาพที่ควรจะเป็นในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล

การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา กลุ่มไตรมิตร ในภาพรวมมีค่าความต้องการจำเป็น เท่ากับ .092 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด (.095) และด้านที่มีค่าต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล (.088) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ .088 ซึ่งข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์ข้อมูลคัดกรองนักเรียนเพื่อนำไปใช้วางแผนพัฒนานักเรียนรายบุคคล มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI modified = .111)

ด้านการคัดกรองนักเรียน ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ .095 ซึ่งข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพนักเรียน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI modified = .111)

ด้านการส่งเสริมนักเรียน ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ .093 ซึ่งข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ(PNI modified = .105)

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ .094 ซึ่งข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิธีการให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนประสบปัญหา มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI modified = .123)

ด้านการส่งต่อ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวมเท่ากับ .092 ซึ่งข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบบันทึกผลการช่วยเหลือด้านส่งต่ออย่างเป็นระบบมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญ (PNI modified = .103)

อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา กลุ่มไม่ไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ในภาพรวม พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก การคัดกรองนักเรียนเป็นกลไกสำคัญของงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูและโรงเรียนสามารถรู้จักนักเรียนได้อย่างลึกซึ้งและรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การเรียน พฤติกรรม อารมณ์ สังคม สุขภาพจิต หรือสภาพครอบครัว ข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองช่วยสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของนักเรียน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นในการวางแผนช่วยเหลือที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัย นพเกล้า ทองธรรมมา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ลำดับความสำคัญจำเป็นด้านการคัดกรองนักเรียนมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละด้านผู้วิจัยอภิปรายผลรายด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์ข้อมูลคัดกรองนักเรียนเพื่อนำไปใช้วางแผนพัฒนานักเรียนรายบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สถานศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual differences) ของผู้เรียนมากขึ้น การมีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับนักเรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินพฤติกรรม (SDQ) และ (EQ) สุขภาพจิต และภูมิหลังทางครอบครัว ช่วยให้ครูสามารถวางแผนพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและตรงต่อความต้องการจริง สอดคล้องกับแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2568) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มี

หน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนการดำเนินงานของครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เกิดจากการคัดกรองและการดำเนินงานเพื่อการวางแผนเพื่อให้เกิดการส่งเสริม ป้องกันแก้ไข ดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในโรงเรียนเอง หรือ การส่งต่อเข้าไปข้อมูลร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่เพื่อให้ นักเรียนได้รับสวัสดิการหรือการดูแลช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนาวุฒิ เนียมรินทร์ และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรม พ่อครูแม่ครู ของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดให้มีครูที่ปรึกษาประจำชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการดูแลและพัฒนาผู้เรียนอย่างมีระบบ พร้อมทั้งกำหนดให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความสามารถพิเศษ ด้านการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิต พฤติกรรมส่วนบุคคล ตลอดจนทักษะในการดูแลตนเองและการคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์เป็นรายบุคคล เพื่อนำไปสู่กระบวนการคัดกรองเป็นลำดับต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัย ฤทธิชัย ภู่อ่าง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารให้ครูเก็บข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชู้สาว ให้มีความสำคัญในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีความตระหนักในการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน เก็บข้อมูลนักเรียนให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน โดยข้อมูลของนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรสัมภาษณ์นักเรียนเพิ่มเติม หรือสอบถามจากเพื่อนนักเรียนที่สนิทกัน โรงเรียนจัดให้มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน โดยจัดเวลาและอำนวยความสะดวกให้แก่ครูที่ปรึกษา

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ข้อมูลด้านสุขภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ พฤติกรรม และคุณภาพชีวิตของนักเรียน การที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบาย สนับสนุนทรัพยากร และสร้างระบบติดตามกำกับ ทำให้ครูสามารถนำข้อมูลสุขภาพไปใช้วางแผนพัฒนานักเรียนรายบุคคลได้อย่างตรงจุด การดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเชิงรุก แต่ยังส่งผลให้การเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2567) กล่าวว่า การบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับกันสร้างเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพปัญญา และสุขภาพสังคมให้แก่ผู้เรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยความสะดวกผ่านกระบวนการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพที่เชื่อมโยงกันในทุกมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐพล ปันสกุล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน: รากฐานแห่งการพัฒนาคน พบว่า การส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนมีความสำคัญ เพราะเด็กวัยเรียนใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนมากถึง 6-8 ชั่วโมงต่อวัน ในยุคที่ก้าวเข้าสู่สังคมดิจิทัลส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตของเด็กวัยเรียนเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพมากขึ้น การส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนและบุคลากรในโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เด็กวัยเรียนเป็นผู้มีสภาวะสุขภาพทางกาย ทางจิตใจ ทางจิตวิญญาณ และทางสังคมที่ดี นำไปสู่ความสามารถในการศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนสุดา ท่องอ่อน (2568) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนเพื่อส่งเสริมอนามัยนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า การดำเนินการโรงเรียนเพื่อสนับสนุนสุขภาพของนักเรียนควรการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ดำเนินการตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นประจำ

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่ม มีปัญหาให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวโน้มการจัดการศึกษาของไทยที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องกำหนดนโยบายและวางแผนการส่งเสริมที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น การจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนทั่วไป การให้การแนะแนวและติดตามพิเศษสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตลอดจนการจัดทีมสหวิชาชีพเพื่อช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาเฉพาะด้าน ส่งผลให้การพัฒนานักเรียนเกิดความสมดุล ครอบคลุม และนำไปสู่คุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) กล่าวว่า นโยบายการศึกษาเพื่อความเสมอภาค ที่เน้นให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Student Support System) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม สนับสนุนการวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและส่งเสริมมาตรการการช่วยเหลือในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการ มาเรียนเพื่อให้นักเรียนทุนเสมอภาคเข้าถึงโอกาสทางการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวันเฉลิม ชัยงาม และกิจพิณฐ์ อุสาโท (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยจัดให้มีกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นเฉพาะของนักเรียน เสริมสร้างทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมเชิงบวกควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกาญจน์ ญาณแขก และธดา สิทธิธาดา (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนสถานศึกษาควรนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง สร้างความตระหนักในการดำเนินงานให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิชา วรรณคง และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระแสงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่าการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความก้าวหน้าอย่างรอบด้านจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ 4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิธีการให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนประสบปัญหา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารมีหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางการบริหาร ส่งผลโดยตรงต่อการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หากผู้บริหารมีวิธีการที่ชัดเจน เช่น กระบวนการคัดกรอง การเฝ้าระวัง การให้คำปรึกษา และการส่งต่อ จะทำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีแนวทางปฏิบัติที่เป็นเอกภาพ ช่วยลดความล่าช้าและเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กล่าวว่า การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1) การให้คำปรึกษาเบื้องต้น 2) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับวิจัยของอรชุน นันบุญมา และนลธวัช ยุทธวงศ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเทคซัลยูมิ และ

สถาบันในเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า แนวทางพัฒนาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลสถานภาพครอบครัว ข้อมูลสุขภาพสภาพแวดล้อมของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ควรกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้มีการคัดกรองนักเรียน และมีหลักเกณฑ์การปฏิบัติอย่างเป็นระบบในการคัดกรองนักเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่สอดคล้องกับสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียน ควรมีการดำเนินงานที่ชัดเจนโดยมีหลักฐานการปฏิบัติงานที่สามารถตรวจสอบได้ ควรกำหนดนโยบาย แผนงานของสถานศึกษาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อ และประชุมชี้แจงให้ครูผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการและผู้ปกครองรับทราบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เท็ดศักดิ์ ยะยอง (2562) ได้ศึกษา การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านดอยคำ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพของเดมิ่ง พบว่า แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการพัฒนาเครื่องมือ สื่อ และนวัตกรรมที่ใช้ในการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างกระบวนการเพื่อใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ควรออกแบบกรอบมาตรฐานและเกณฑ์การประเมิน รวมถึงพัฒนาเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม และกำกับดูแล เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และปรับปรุงจุดเด่น จุดด้อย

5. ด้านการส่งต่อ เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบบันทึกผลการช่วยเหลือด้านส่งต่ออย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหานักเรียนที่มีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเกินกว่าที่ครูหรือผู้บริหารเพียงลำพังจะจัดการได้ จึงต้องมีระบบการส่งต่อที่ชัดเจนและโปร่งใส พร้อมบันทึกผลการดำเนินงานไว้เป็นหลักฐานเพื่อติดตามประสิทธิภาพการช่วยเหลือ ยังสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนคุณภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของอนัญญา คมมงคล และเจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม (2567) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาการดำเนินงานและข้อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยุคดิจิทัลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า การดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการส่งต่อ โดยจัดให้มีการให้คำแนะนำและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการจัดทำเครื่องมือ สื่อ และนวัตกรรมที่ใช้ในการส่งต่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน และสถานศึกษา กระบวนการปฏิบัติ ควรมีการตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม และกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินความถูกต้องของขั้นตอนและคุณภาพของผลลัพธ์ รวมทั้งจัดเก็บร่องรอยหลักฐานและภาพประกอบกิจกรรมไว้เป็นข้อมูลสำหรับการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ มุศัมมิล ลาเตะ และนวรรตน์ ไชยมณี (2567) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนดารุลบาฮ์รออ์ลิสลามมีวิทยา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรมีแบบบันทึกการส่งต่ออย่างเป็นระบบตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ที่โรงเรียน เพื่อง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลและการนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งต่อนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสินตรา ตรีนุสนธิ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินงานระบบงานครูที่ปรึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน สถานศึกษาควรมีการจัดทำระบบข้อมูลรายบุคคลของนักเรียนที่มีปัญหา และมีชี้แจง แนะนำแนวทางในการดำเนินงานของครูที่ปรึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา กลุ่มไทรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นอย่าง

ชัดเจนว่า การให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเชิงระบบ (Systematic Management) โดยเฉพาะในขั้นตอนแรกของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การคัดกรองนักเรียน เป็นความต้องการเร่งด่วนที่สุดสำหรับสถานศึกษากลุ่มไทรมิตร เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่ การวางแผนพัฒนา นักเรียนที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพและการส่งเสริมพัฒนา นักเรียนตามศักยภาพในทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา ควบคู่ไปกับการกำหนดวิธีการช่วยเหลือที่ชัดเจนและมีระบบบันทึกผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผลการศึกษาควรนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานที่เน้นการเสริมสร้างศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ผ่านการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการคัดกรองและการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน การพัฒนาและจัดหาเครื่องมือคัดกรองที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งการสร้างระบบฐานข้อมูลและการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา กลุ่มไทรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลไปใช้ในการวางแผนพัฒนารายบุคคล ครูควรใช้ข้อมูลด้านการเรียน พฤติกรรม สุขภาพ และครอบครัวอย่างบูรณาการ เพื่อจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและสนับสนุนทรัพยากร เพื่อให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษามีข้อมูลสุขภาพพื้นฐานของนักเรียนที่ถูกต้องและครบถ้วน นำไปสู่การวางแผนพัฒนารายบุคคลได้ตรงจุด พร้อมทั้งจัดระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพเชิงรุกและส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและจัดระบบสนับสนุนที่ครอบคลุมทุกกลุ่มผู้เรียน ตั้งแต่การจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนทั่วไป การดูแลและติดตามพิเศษสำหรับกลุ่มเสี่ยง ไปจนถึงการจัดทีมสหวิชาชีพเพื่อช่วยเหลือกลุ่มที่มีปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนา ศักยภาพนักเรียนเป็นไปอย่างสมดุล ครอบคลุม และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางและขั้นตอนการช่วยเหลือเมื่อนักเรียนประสบปัญหาอย่างชัดเจน ครอบคลุมการคัดกรอง ฝ้าระวัง การให้คำปรึกษา และการส่งต่อ พร้อมทั้งมอบหมายคณะทำงานติดตามกำกับอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างเอกภาพในการปฏิบัติ ลดความล่าช้า และเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน

1.5 ด้านการส่งต่อ สถานศึกษาควรจัดให้มีระบบบันทึกผลการช่วยเหลือและการส่งต่อที่เป็นมาตรฐาน โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการติดตามผลและประเมินประสิทธิภาพการช่วยเหลือนักเรียน ทั้งยังช่วยสะท้อนคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา และสร้างความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาอย่างรอบด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

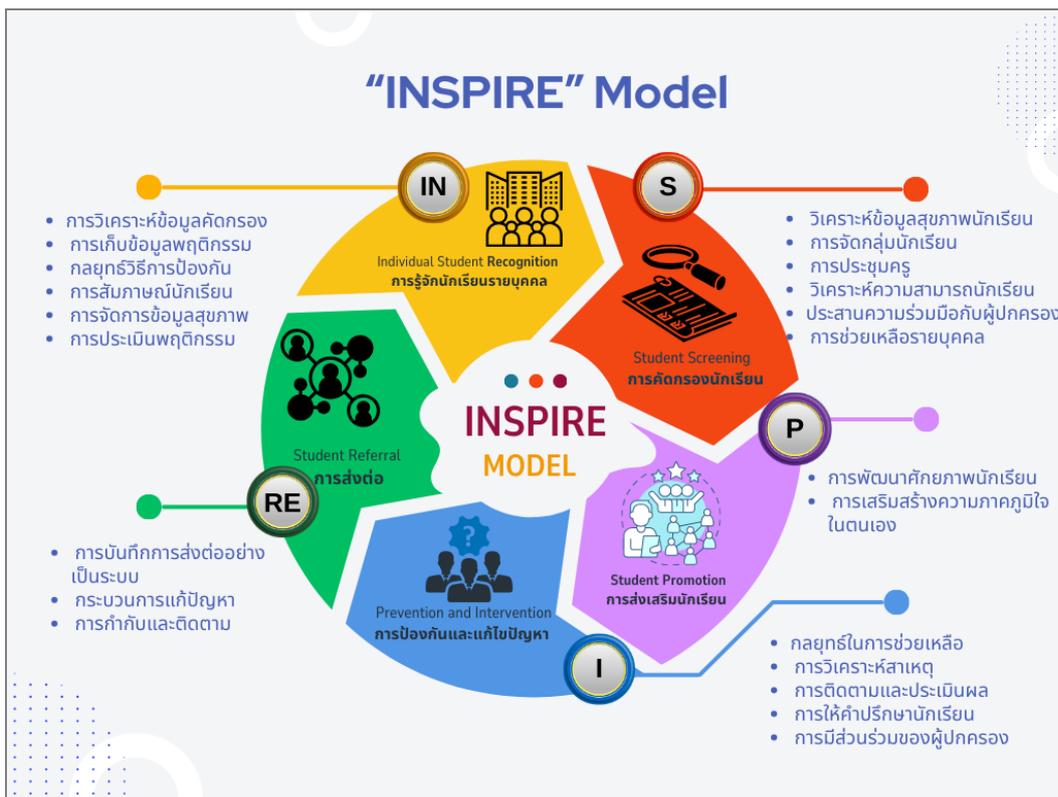
จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มไทรมิติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 นวัตกรรมการคัดกรองนักเรียน ติดตามพฤติกรรม และการช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล โดยระบบดิจิทัล

2.2 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนรายบุคคล

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยสามารถแสดงแนวทางปฏิบัติของการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบของ “INSPIRE Model” ดังนี้

ภาพ องค์ความรู้ใหม่การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ที่มา : จีรวงศ์ ยศปัญญา (2568)

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2551). *คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1- ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2562). ราชกิจจานุเบกษา. (เล่มที่ 119, ตอนที่ 123 ก, หน้า 6).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *เรื่องจุดเน้นด้านสุขภาพองค์รวมของกระทรวงศึกษาธิการภายใต้นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*, ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงศึกษาธิการ https://bic.moe.go.th/images/stories/pdf/จุดเน้นด้านสุขภาพองค์รวมของ_ศธ_2-5-2567.pdf
- กาญจนสุดา ทองอ่อน. (2568). การบริหารโรงเรียนเพื่อส่งเสริมอนามัยนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่*, 3(3), 592-609.
- ณัฐกาญจน์ ญาณแขก และธดา สิทธิธาดา. (2567). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 . *วารสารวิจัยวิชาการ*, 7(4), 221-236.
- เทิดศักดิ์ ยะยอง. (2562). *การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านดอยคำ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพของเดมิ่ง* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธนาวุฒิ เนียมรินทร์, สามิตร อ่อนคง และ บุญเลิศ วีระพรกานต์ (2566) แนวทางการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้วยกิจกรรมพ่อครูแม่ครู ของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 5(2), 257-270.
- นพเกล้า ทองธรรมมา (2563) *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นัฐพล ปันสกุล. (2564). *แนวทางการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน: รากฐานแห่งการพัฒนาคน*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 32(1), 1-16.
- มุศิมิล ลาเตะ และ นวรัตน์ ไวมภู. (2567). *แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนดาร์ลุบา ฮ์อัลอิสลามียา อำเภอสายบุรี*. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 7(2), 349-360.
- ฤทธิ์ธิชัย ภู่อ่าง (2563). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์ (2564). *แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วันเฉลิม ชันงาม และ กิจพิณัฐ อุสาโห. (2566). *การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงกาฬ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ*. *วารสารการบริหารจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 1(4), 343-359.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2566). *รายงานผลการนิเทศ ติดตามการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามนโยบายและจุดเน้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566*. กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2567). *ข้อมูลสารสนเทศ ประจำปี 2567*.
[https:// phitsanulok1.go.th](https://phitsanulok1.go.th)
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2567). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2567 (รอบ 6 เดือน)*. กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พิษณุโลก เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *คู่มือปฏิบัติงานโครงการจักสรรเงินอุดหนุนนักเรียน
ยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข(นักเรียนทุนเสมอภาค) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 สำหรับสถานศึกษา
กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568). *คู่มือปฏิบัติงานและการใช้งานระบบสารสนเทศการแนะ
แนวดูแลสุขภาพจิต นักเรียนและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด สพฐ. (HERO
OBEC CARE) ปีการศึกษา 2568 สำหรับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา*. กองทุนเพื่อความเสมอ
ภาคทางการศึกษา (กสศ.).
- สินตรา ตรีนุสนธิ์. (2566). *ผลการดำเนินงานระบบครูที่ปรึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดปทุมธานี วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุวิชา วรรณคง, สามิตร อ่อนคง และมะลิวัลย์ โยธารักษ์. (2566). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระแสงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร*.
วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 5(1), 215-228.
- อนัญญา คมมงคล, เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม. (2567). *สภาพปัญหาการดำเนินงานและข้อเสนอแนวทางการ
พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยุคดิจิทัลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู*. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชสาร*, 15(2), 274-290.
- อรชุน นันบุญมา และนลธวัช ยุทธวงศ์. (2566). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิทยาลัย
เทคโนโลยีไฮเทคชัยภูมิและสถาบันในเครือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาวารสาร
ศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา*, 2(2), 83-95.